

HATODIK JELENTÉS.

61

AZ

E M K E

1889–90 évi jelentése.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Irtta

és összeállította:

Sándor József,

főtitkár.

KOLOZSVÁRT.

• ÖTÖDIK •

• RENDES • KÖZGYÜLÉS •

• SZEPT. • VII—VIII. •

BCU Cluj / Central University Library Cluj

• D É V Á N •

• 1890. •

I. Első nagygyűlés,	1883. ápr. 12.	Kolozsvárt.
II. Alakuló közgyűlés	1885. aug. 31.	„
III. Első rendes közgy.	1886. aug. 29.	„
IV. Második „ „	1887. aug. 28.	Sepsi-Szentgyörgyön
V. Harmadik „ „	1888. aug. 19—20.	Brassóban.
VI. Negyedik „ „	1889. szept. 3.	Szamos-Ujvárt.
VII. Ötödik „ „	1890. szept. 7—8.	Déván.

TARTALOM.

	Lapcz.	Lapsz.
Bevezetés	V	
A. Alapítványok az 1889/90. évben	XI	
B. Közgyűlés. Szamos-Ujvár. A lobogóavatás. <i>Kovács Ferencz</i> miséje. <i>Fülöp Géza</i> beszéde. <i>Péterfi Dénes</i> imája. <i>Grätz Mór</i> imája. <i>Klein Jakab</i> dr. beszéde. A szögek beverése. <i>Bárany Lukács</i> áldása. A közgyűlés. <i>Kovács Ödön</i> dr. emlékbeszéde. A közgyűlés folytatása. Befejezés	1	
C. Az igazgató választmány. Az igazgató választmány. A directorium. A szakosztályok. A bizottságok. Képviseltek. Küldöttségek. Megbízottak. Kik jártak a választmányi ülésekre. <i>Választm. ülések naplójai: 1889:</i> I. szept. 12. II. okt. 12. III. nov. 12—13. IV. decz. 12. <i>1890:</i> V. jan. 12. VI. febr. 12. VII. márcz. 12. VIII. ápr. 12. IX. máj. 12. X. jun. 12. XI. aug. 12. Ellátott ügyek. A nyilván tartás. A főtitkári hivatal.	29	
D. A fiókválasztmányok. A megyei és városi fiókválasztmányok, növélasztmányok, vidéki körök és fiókok jelentései betűrendben: I. Budapest fővárosi választmány — XXXVI. Udvarhelymegyei növélasztmány	69	
E. Az intézmények. Bevezetés. Az EMKE működése főbb elvei. Intézmények betűrendes kimutatása: I. Algyógyi székelyjellegű EMKE földmives iskola — CLXIX. Zajzoni EMKE népkönyvtár. Közgazdaság. <i>Bethlen Andrásh</i> gr. földmívelési miniszterrel szerződés. <i>Darass Gábor</i> kereskedelmi miniszter leirata. Intézkedések. Táblázat.		137
F. Vagyon. <i>A) Vagyon:</i> a) <i>Ingatlan.</i> I. gr. <i>Kóni Kocsárd</i> alapítványa. II. br. <i>Orbán Balázs</i> hagyatéka. III. Egyéb ingatlan. b) <i>Tőke.</i> c) Nyereség- és veszteség-számla. d) Mérleg-számla. e) Vagyonelhelyezés. f) Előirányzat. g) Nyersmérleg. <i>B) Számvizsgálók jelentése.</i> <i>C) Tagdíjfizetésre felszólítás</i>		207
G. Záradék. I. Üdvöző felirat ő Felségéhez. II. Román Miron metropolitához. III. A tiszteleti tagok értesítése. IV. Köszönő-irat Szamos-Ujvár sz. kir. városához. V. Felhívások: a) Magyarország vármegyéihez pótdadó tárgyában; b) A felhívás ismétlése; c) A tagokhoz: 1. A tagsági kötelezettségeik megújítása érdekében. 2. A tagsági díjak befizetése ügyében		225

A folyó évvel 6-dik esztendeje telik le annak, hogy az erdélyrészi magyar közművelődési mozgalom megindult, hogy az első szót szervezett alakban kimondani s az első tagokat rendszeresen gyűjteni kezdtük. Az alapszabályok értelmében egy ugynevezett rendszer tagsági cyklus telik le ezzel, egyesületi életünk időszámításának egy olympiádja. Igazgató választmányunk ennek megfelelőleg még ez év első felében, az alapszabályszerű határidő lejárta előtt, megindította az új cyklusra is a mozgalmat, eddigi alkotásaink kimutatásával beszámolt az 1885. évben és az azután belépett tagtársaknak, s 5.000 új gyűjtőívet is kibocsátott: mindazonáltal, úgy véljük, ez a nap, ez a közgyűlés voltaképen a kellő pillanat, melyben az egész időkörről részletesebben számolnunk s mint egyik megálló pontnál a multa kötelelességszerűleg visszatekintenünk kell.

Messze vinne azonban ez alapvető, izgalmas és fáradalmas 6 év történetének, mely külön munka feladata, ez évi jelentésben bármily rövid vázolata is, s hogy egészen hivek legyünk, arra, eddigi terjedelmes évi jelentéseinket, a hazafias sajtóban, mint nemzeti évkönyvekben fölhalmozott anyagot, levéltárunkat, összes agitációkat kellene egybefoglalva ismételnünk. El fog jöni, hisszük, egy még nagyobb, még jelentékenyebb mozzanatnál ennek ideje is. Ez azonban, talán nem csalódunk, ha azt mondjuk, voltaképen a magyar történelemírás, a jelenkori nemzeti társadalom korrajz-írójának feladata lesz, s részünkről most elegendő — hiszen 6 év egy nemzet életéből oly közel van, s különben is e közel mult, összes törekvésünk és munkálkodásunk, a jelen előtt egy még nyitott könyv, — mondjuk, elegendő, ha eddigi jelentéseinket túlhaladva, még részletesebben foglalkozunk a záró esztendő munkájával és dolgaival, olyképen pedig, hogy ennek összeségében, mint végeredményben befoglalva legyen a mult, miként a virágzó fában, a hozzá értő előtt, benne a csemete és a mag, a melyből keletkezék.

E föltevésnek megfelelőleg az alábbiakban hét fejezetben részletesebb képet adunk a jelentékenyebb magyar közművelődési

egyletek legifjabbjáról, időrendileg az e jelentékenyebb testvér-egyletek után és példájokra alakult E. M. K. E.-ről. s olvasván a mát, itéljen Erdélyről a közvélemény és a nemzet erkölcsi érzülete, vizsgálva a 6 év előttre, midőn az E. M. K. E. és szelleme életlehelete helyében, a föld pedig itt „vala ékesség nélkül való pusztaság” s csak a hazafiság „lelke lebeg vala a mélységnek szinén.”

Az első fejezetben azoknak érczénél maradandóbb emlékével kezdjük, kik a lefolyt évben léptek be egyesületünk alapítói közé, s kik ezzel örökös és alapító tagjaink számát annyira, mennyi nincs az országban egyesületnek, 1788-ra emelék. Köztük a folyó évben elhunyt azon tagtársak nevei, kiknek utolsó szívdobbanásokban is benne volt a haza s végakarataikban emlékeztek meg ügyünkről, vagy kik elveszített kedveseik emlékét a legszentebb hazafias czélra tett alapítványukkal örökölték meg a lefolyt évben is. Összesen 38.666 frttal erősödött e czimen is a lefolyt évben a nemzeti vagyon, mely a nemzeti lelkesedés nemlankadásának, de ellenkezőleg fenntartásának élő tanubizonysága még a halálban is.

A második fejezetben emlékezetes lobogó-avató közgyűlésünket írjuk le, e nemzeti ünepet, minők rendezése a közérzület tömeges ébrentartása és eposzi fölírása érdekében egyesületünknek nemcsak egyik törkevése, de szószerint: cselekedete is. Egyenként ismétljük az összes hazafias felekezetek lelkészeinek a honpolgári testvériség nevében Magyarország szabad ege alatt az egek Urához emelt imáikat ama jelképies lobogó körül, melynek czimere a magyar korona, színe a magyar trikolor, s melynek fájában az első szeg — Isten védje s oltalmazza őt — a magyar királyé. Mint hazánk egén a csillagok, e szögek sorban: az alkotmányos magyar kormányé; Magyarország asszonyaié, kik a lobogót a „testvériségnek a nemzetben” ajándékozásként Magyarországnak; az államban egyesült hazafias egyházfelekezeteké; a nemzet többi hatalmas testvér intézményeié; s azoké a férfiaké, kik 6 esztendő óta Isten, király és nemzet nevében magásra emelték s erős kezökben fenntartják ezt a lobogót.

A harmadik fejezetben az igazgató választmány lefolyt évi működését napló alakban adjuk elé s fölkérünk mindenkit, ki az egyesület tevékenységéről komolyan meggyőződni akar, olvassa el figyelemmel e fejezetet. A kisebb bizottságokat, küldöttségeket, megbízottak értekezéseit és találkozásait nem tekintve, csak a központban ez év alatt 51 különböző nagyobb választmányi, direktoriumi és bizottsági gyűlés tartatott s ellátatott ezekben legkevesebb 3,000 ügydarab. Győzzön meg e fejezet, s indítson követésre mindenkit, hogy a nemzeteket mint nemzetet egyedül fentartó nobile officium Magyarországon nem kihalt emlék már, de — hála égnek — élő és erény, s anyagi áldozatban, időben, fáradságban, türes-

ben és kitartásban nem lankad el a lélek ott, a hol valóban rést tört az ellen, s hol hamisítatlan tiszta közélet, hiúság és önző önérdék nélkül él, örvendez és uralkodik.

E fejezetnél a fehér lapon komor sirkövek intenek reánk. De nyílik a sír s a szeretet halhatatlan lelkével köztünk vannak s maradnak: Orbán Balázs báró, ki utolsó lehetetével is, földi javai részének az egyesületre hagyásával, ügyünkön pihen meg, és Fülöp Géza, ki szintén egész szép lelkével és nemes szívével vala a mienk, s mienk mindketten kitörölhetetlen, elmulthatatlan emlékekben örökre. Az igazgató választmány virágunkat, a gyopár koszorút helyezte ravatalaikra s e hótiszta virág kegyeletünk s együttélő lelkünk kifejezője, jele. — Velünk él velök, a következő fejezet gyászshantjából kiszálva, Hintz György dr., kolozsvári választmányának buzgó pénztárosa s a nagynevű és fenkölt lelkű magyar nő, aradi fiókválasztmányunk diszelnöke, az év folytán szintén elhunyt Bohus-Szögyény Antonia!

A negyedik fejezet a fiók választmányoké. Azok a férfiak teszik meg ebben jelentéseiket magok, kiknek lelkiismeretén nyugszik volta-képen az egész ügy sikere vagy hanyatlása, kiké valóságban a fő-érdem, ha ügyünk diadalmaskodik, s a gyalázat, mitől óvjon a vi-rasztó közerény, ha idő előtt porba omlanék. A fiókválasztmá-nyokon épül az egyesület, mint alapon, s kétszeresen fontos e jelentések figyelemmel kísérése most, midőn az új cyklus bevezetőjeként jelen közgyűlésünk napjára az összes fiókvá- lasztmányok egy értekezletre hívatának egybe, melynek követ-kezményétől függ, merjük mondani, a továbbiak biztos sikere. E je- lentések egyszersmind nemcsak az erőgyűjtésről, nemcsak az egye- sület óriás hálózatáról, hanem azokról az alkotásokról is adnak szá- mot, melyek a központ megbizásából s kiutalt segítségével az illető helyi örszemek, mint fiókválasztmányok által létesítettének. Örömféjezet e rész azért is, mert először ad hirt az alföldnek a haza veszélyezett jobb keze érdekében, megmozdulásáról, mire 6 esztendeig vártunk reménnyel, s minek most már rohamos növek- vésére várunk hittel, a történelem és vér szeretete nevében, hiszen a Tiszába ömlik a Maros, az anyaállam kebelére siet egész törek- vésével az erdélyi rész.

Az intézmények ezután következő fejezete a korona az egye- sület szervezetében és erős épületében. A nemzeti szellemnek és érzületnek, e kimeríthetetlen erőforrásnak elevenné tételén kívül, — a minek hatása és eredménye meglátszik ma a közélet egész arczu- latán, s kitör minden más irányban is, — az alkotásokban, intéz- ményekben és intézkedésekben tűnik ki legközvetlenebbül a magyar közművelődési mozgalom szándéka, küldetése, hatása és diadala, a

mi különösen az E. M. K. E.-t illeti. Ez intézményeknek most először elősorolása alkalmával a helye, emlékeztetnünk az egyesület amaz eszély és mély felelősségérzet sugallta eljárására, mely szerint — daczára a gyors cselekvési vágynak — előbb komolyan a szükséges anyagi erőt szerezte meg és a szellemi tervet készítette el s csak mikor mindezek megvalának, egyszerre tette erejét folyóvá. Nem szétszóródva, az erőt nem kérész életü és ephemer hatásu apró jutalmak alakában szétfeccséreelve, a drága nemzeti áldozatot nem a sivatagba dobva: hanem egyszerre tömegesen és állandó alkotásokra, intézményekre fordítva, melyeknek életök és hatások nemzeti őrszem és mentsvár gyanánt megfelelő alappal emberileg örökre megteremtve és biztosítva van. Az iparmozgalmon kívül alig 2 éve, hogy megindult e cselekvés, s állammal, egyházzal, községgel, az illető vidék hazafias elemeivel vállvetve e pillanatban 160 különböző intézmény majdnem ugyanannyi községben indul munkára, avagy él és virágozik az erdélyrészi magyar közművelődési eszme áldó melegében, s a pap, tanító, óvó, stb., mint a nemzet rendszeresített ereje áll közvetlenül vagy közvetve az egyesület s az egyesületben képviselt nemzeti cselekvés szolgálatában. Ez az eredmény, lényegében csak egy év óta mozgosítva. — melyre az E. M. K. E. a nemzetet bölcsen tehát igazán szeretők előtt önérettel hivatkozhatik, s melynek alapján a nemzet tagjaitól, nem futó homokra vagy habokra, hanem sziklára építő tervszerű munkához, a további támogatást teljes megnyugvással várhatja s kérheti. És e fejezetnél helye figyelmeztetni ellenségeinket is, jogsak-e, igazságosak-e, szentek-e az eszközök, melyeket az E. M. K. E. munkába visz? s tudnak-e a teljes őszinteséggel és nyíltsággal történő felsorolás után egyetlen egy pontot találni, mely nem is mondjuk, hogy hazafias, hanem egyszerűen nemes emberi érzéssel, nem hogy kifogást, de elismerést ne érdemelne? Nézzék meg, hogy a szeretetnek, erkölcsnek, fölvilágosodásnak és jogos anyagi előhaladásnak kiválólag ártatlan és szent eszközeivel jótékonyan munkálva, igaz-e az Ur ama szolgájának szava, ki lobogónk előtt, utjára bocsátván azt, fájdalom, oly korán elnémult ajakával, eként imádkozék:

„A mi lobogónk az igazság és béke lobogója, nyomában élet és áldás virul. Harcot hirdet ugyan, de vérmékküli harcot; nem fajok ellen, hanem e sötétség is tudatlanság ellen; nem támad meg senkit csöndes otthonában; nyelv- és valláskülönbség nélkül csak arra hív mindenkit, hogy szeresse a hazát és adjon kezét a munkára: *Isten országá, az igazság és szabadság országá építésére!*”

Hogyan áll az eddigi erőgyűjtés összege, mely példás tisztasággal és hűséggel, mely aggodó gonddal és önmegtadással kezeltetik aze célra egybeadott kész nemzeti vagyon: erről számol be

kimutatásokkal, számvizsgáló és kiküldött bizottsági záradékokkal a hatodik fejezet. Kimutatja, miként kezeljük gróf Kun Kocsárd fejedelmi alapítványán kívül, az e pillanatban 482,339 frt 23 krt tevő tőke vagyont; miként van még ezen kívül, s mily eljárással szedetik be, 111,674 frt 62 kr. további esedékes várandóság, mint aláírt vagyon. Kimutatja, hogy a segélyezések daczára 50,000 frttal szaporítottatott csak ez évben is a vagyon, s midőn e számadatokkal bizonyítjuk, hogy semmire sem féltékenyebb az igazgató választmány, mint e nemzeti kincsre, nem tagadjuk, semmi sem eshetik jobban a működés méltatásán kívül, mint főleg e hihetetlenül fáradságos, lelkiismeretes sáfárkodásért az elismerés.

Záradékol a hetedik fejezetben azokat a történelmibb jellegű iratokat és fölhívásokat tesszük közzé az idén is, melyeket az egyesület a lefolyt évben kibocsátott. Így mindenek fölött a Magyarország vármegyéihez, Magyarország erejéhez, a mult közgyűlés határozatából kibocsátott 2 rendbeli felhívás szövegét, melyekben, működésünk és elért eredményeink kimutatásával kapcsolatban, Kis-Küküllővármegye példájára, az egyesület javára vármegyei pótdó megszavazását kérjük. Az „ősi vármegye” f. évi őszi közgyűlésén dől el a válasz az ellenkező hullámok tengerében küzdő erdélyi rész kérése fölött s száll vissza, hiszszük, olajággal, a hányatott hajó harmadszor kibocsátott utolsó galambja.

Ez elősorolt hét fejezetben ad számot az igazgató választmány arról: miként hálózta be lassanként az országot 71 kissebb nagyobb fiókkal; miként áll lobogónk alatt e pillanatban 71 örökös, 1717 alapító, 12,579 rendes, 4921 pártoló, összesen 19,288 tag, törvényhatóság, erkölcsi testület és egyén; miként van elhelyezve ezenkívül e pillanatban is a hazafias családok szentélyében 3000-et meghaladó gyűjtő persely, van pár ezer bárczakönyves és filléres aláíró; miként szaporította az évi 50,000 frt törzsvagyon növekedést egyedül maga a központ 32,000 frttal; a már említett 51 központi különböző nagyobb ülésben miként látott el 3000-nél több ügydarabot; miként bocsátott ki csak a lefolyt évben is 25 ezernél több levelet, felhívót és borítékos küldeményt, a megindulás óta egy negyed milliónál több izenetet és zörgetést a nemzet szíven; miként mozgósította nagy részben főleg a lefolyt évben a jelzett 160 különböző intézményt; miként van e czélra, gróf Kun Kocsárd 221,557 frtra becsült alapítványán kívül 307,726 frt, együtt tehát félmilliónál több törzsvagyon alkotásokra lekötve; miként kell mind e szervezet, érintkezés, vagyon és alkotás rendbentartására a központilag csekély erőnek csak különböző nyilvántartót 50-nél többet vezetnie; s mikéntkerül mindez óriás test és rengeteg feladat — másolókat, szolgát, mindent beleértve — évi 3360 frt központi

személyi kiadásba, mely közgyűlésileg megszavazott összegből is a lefolyt évben 292 frt 57 krt megtakaritánk!

Ime, az E. M. K. E.!

Ez a kép, melyet a 6-ik év végén adhatunk, kik eddig a nemzet bizalmából az ügy letéteményesei s hordozói valánk.

Iparkodtunk legjobb erőnk szerint eljárni, a megalapítás bizony súlyos nehézségeivel megküzdeni, a magyar közművelődési mozgalom becsületét ország és világ előtt kivívni és biztosítani, s minden lépésünk szentségével és nemességével az ég áldását kiérdemelni, a nemzeteket hűség és önző önérdék nélkül egyedül fenntartó s nagygyá tevő közerkölesí érülettel vallva szűnetlenül, hogy „nem az a ki ültet, sem az a ki öntöz, valami, hanem a ki az előmenetelt adja, az Isten.“

Előmenetelt kaptunk pedig, mert törekvésünk lovagiasság és testvériség; mert zászlónkra nem osztályt, hanem hazát, nem felekezetet, hanem országot, nem fajt, hanem nemzetet, nem ridegeth-nographiai fogalmat, hanem egyetemesítő erköles-politikai hitvallást íránk. Fölkeresni az elszakadottat s a szeretet áldozataival örvendezve a nemzet kebelére hozni, vallván és fennen hirdetvén még a mélység fergeinek s még a lég madarainak is, hogy ez országban a szabadság és az irgalom az ur, s hogy az ég e darabja alatt ninesenek, nem lehetnek többé, sem geographiai, sem szocialis, sem confessionalis, sem grammatikai elválasztó különbségek és töredékek, ninesenek fajok, hanem egyes-egyedül az egységes halhatatlan nemzet, mely Úrként a mult összes kitaszitott jobbagy fajait, a szeretetet ama nagy világégésében és vérkeresztségében, a bitófán és a tömlöczben, testvérekül egységes élő nemzetként vérző kebelére emelte és ölelte föl!

A megváltás és testvériség eme politikai hitvallásának egyik őrálló és kikiáltó helye az E. M. K. E. egész törekvéseiben és eljárásaiban maga hibátlan, ártatlan és tiszta, s ha netalán neve és czime alatt hibák történtenek, ugy ezekért vádoltassunk mi, az egyesek, s lépjenek helyünkbe jobbak és igazabbak, kik lelkökben tisztábban hallják s bátrabban követik a küldetés szózatát. De az ügyet magát szeresse, szolgálja minden s ne legyen senki a hazában, ki a minden ellentéteket egybeolvasztó eme lánghoz egy szikrát ne hozzon, ki a hazafiság, hűség, hála és irgalom eme virrasztó szentélyében, érülete jele gyanánt, legalább egy fillért nyilváu át ne adjon.

A bölcs szerint, senki nem látott még oly szegényt, ki maga után legalább egy botot ne hagyna. S az az utolsó fadarab is jó nekünk, valamelyik iskolánk kerítésébe támasztónak, vagy tüzelőnek tél idején, hogy melegedjenek mellette a kisdédek s tanuljanak nála ember-, haza- és nemzet szeretetre melegedni!

ALAPITÓK

az 1889–90-ik évben.

1 *Ő Felsége a Király* a fővárosi E. M. K. E. bál czimen az idén is 100 frtot adományozni kegyeskedett.

*

2 Gróf *Kun Kocsárd* fejedelmi alapítványát a lefolyt évben is 3595 frt 90 kr. értékű takarmány és magtárkészlet valamint szántás-vetés ajándékozásával tetézte s arra az esetre, ha alapítványi birtokán a tervezett földmives iskola létesül, felajánlotta szászvárosi két házát.

*

- 3 Gr. *Almásy* Dénesné-szül. *Károlyi* Ella grófnő B.-Gyulavár 100 frt.
4 Dr. *Baksa* Lajos ügyvéd Temesvár 135 frt 46 kr.
5 Id. *Bartha* János ny. kir. járásbíró Szentes 100 frt.
6 *Bartók* Lajos író és szerkesztő Budapest 100 frt.
7 *Beöthy* Andor alispán, Biharmegye alispáni hivatalának gyűjtése a lobogóra 609 frt 50 kr.
Második küldemény 61 frt 95 kr.
8 *Borbély* Lajos rima murány-salgó-tarjáni vasmű-részvénytársaság vezérigazgatója 100 frt.
(Az egyesület megalakulása óta 4-ik alapítványa.)
9 *Böszörményi* Róza, Debreczen 100 frt.
10 *Brassói* protestáns jótékony nő-egylet 100 frt.
11 *Budapesti 1890. évi Emke-bálemlékére* 2014 frt 20 kr.
(Elnök: gróf *Károlyi* Tiborné, lady patroness: gróf *Desseffy* Aurelné, rendező bizottsági elnök gróf *Zichy* Antal).
12 *Csertán* Károly alispán, Zalavármegye alispáni hivatalának gyűjtése a lobogóra 232 frt 20 kr.
13. *Özv. Csikányi* Károlyné 100 frt.
14 *Csongrády* Kálmán birtokos Szász-Vessződ (Kis-Küküllő-megye.) 100 frt.
15 †. *Néhai id. Deák* Ignác és neje sz. *Urbán* Agóta végrendeleti alapítványa, Zenta 250 frt.
16 *Debreczeni 1890. jan. hó 20-ki E. M. K. E.-bál* jövedelme (Bálelnök: gróf *Mikó-Bethlen Róza*) 545 frt 90 kr.

17	<i>Debreczeni kereskedők társulata</i>	100 frt.
18	„ <i>Debreczeni Ellenőr</i> “ politikai napilap	100 frt.
19	Gróf <i>Dégenfeld Józsefné</i> Debreczen	100 frt.
20	<i>Dombay Vilmos</i> alispán, Barsmegye alispáni hivatalától	60 frt 62 kr.
21	<i>Eszes Mátyás</i> földbirtokos és neje, Csongrádon	100 frt.
22	<i>Fehérváry Jenő</i> földbirtokos, Sajó-Szt.-András	100 frt.
23	<i>Filó János</i> ev. ref. lelkész és neje, Szentes	100 frt.
24	Dr. <i>Gergely Sámuel</i> egyetemi magántanár (egyetemi előadásaiból) Kolozsvár	100 frt.
25	<i>Hajdu-Dorogh</i> város	400 frt.
26	<i>Horváth Gyula</i> Szentesen a fiók megalakulásakor, mint Szentes város diszpolgára, mindaddig míg orsz. képviselő lesz, följánlotta képviselői napidija $\frac{1}{3}$ -adát s lakásbére $\frac{1}{4}$ -ét.	
27	<i>Kada Mihályné</i> utján egy névtelen Budapestről	500 frt.
28.	<i>Kalocsai takarékpénztár</i> , Kalocsa, 100 frt negyedik alapítvány: eddig tett összes alapítványa	501 frt 30 kr.
29	<i>Kátz József és fia Ákos</i> , Szentes	106 frt.
30	„ <i>Keszthelyi közigazg. járás községi és körjegyzőinek egylete</i> “ Zalamegye	100 frt
31	† <i>Néhai hadudai Kovács Sándor</i> emlékére fia dr. <i>Kovács Sándor</i> min. oszt. tanácsos, Budapest	100 frt.
32	<i>Kőrösbánya község</i> (Hunyadm.)	100 frt.
33	Gróf <i>Kreith Béla</i> , Bécs	100 frt.
34	Gróf <i>Kuun Géza</i> , Maros-Németi, („Imádság története“ czimű műve jövedelméből) (Korábbi alapítványa 100 frt)	100 frt.
35	<i>Latinovits Ernő</i> orsz. képviselő, Budapest	100 frt.
36	„ <i>László király</i> “ szabad kőműves páholy Nagyvárad	100 frt.
37	<i>Matolay Ete</i> alispán: Zemplé vármegye alispáni hivatalának gyűjtése a lobogóra	125 frt 11 kr.
38.	<i>Márk Endre</i> alapítványa 1889. márczius 15. emlékére Debreczen	500 frt.
39.	<i>Miklós László</i> alispán: Szabolcs vármegye alispáni hivatala gyűjtés a lobogóra	208 frt 06 kr.
40.	<i>Mohai László</i> orsz. képviselő Gyulafehérvárról	100 frt.
41.	<i>Nagy Imre</i> tanácsos és neje, Szentes	100 frt.
42.	<i>Sarkadi Nagy Mihály</i> polgármester és neje, Szentes	100 frt.
43.	<i>Néhai Nemes Béla</i> emlékére édes atyja <i>Nemes Kálmán</i> ügyvéd, Debreczen	1000 frti
44.	† <i>Bárv Orbán Balázs végrendeletileg</i> az egyesületre hagyta k. b. 4000 frtot érő tövisi birtokát, azonkívül az általános örökösök által 20 éven keresztül fizetendő 2—200 forintot	8000 frt.

45. *Pákey Lajos* és neje *Fangh Antonia* Kolozsvár, 250 frt.
46. *Radvóthi Dezső* „Emke emlékkönyv” szerkesztősége nevében 200 frt.
47. *Rechnitz Henrik* az Erlanger bankház bécsi meghatalmazottja a maros-ludas-besztercei vasut ig. tagja 100 frt.
48. *Salgó-Tarján* nagyközség, Nográdmegye 100 frt.
49. *Seitovszky János* alispán: Nográdmegye alispáni hivatala gyűjtése a lobogóra 397 frt 35 kr.
E helyen emeljük ki, hogy Seitovszky alispán ur befejezvéen az idén bárcza-könyvi gyűjtését, eddig e czimen összesen 856 frt 60 krt küldött.
50. *Serényi Gusztáv* rendőrfőkapitány, Nagyvárad 100 frt.
51. *Sikó Lajos* festőművész, Septér 100 frt.
52. *Sima Ferencz* szerkesztő és neje, Szentes 100 frt.
53. † *Simay Salamon* járásbíró Kékesen végrendeletileg 100 frt.
54. Gróf *Spannóchi Leó* nagybirtokos, Gerend (Torda-Aranyos-megye) 100 frt.
55. *Steinfeld Antal* birtokos, Szentes 100 frt.
56. *Steinfeld Mihály* birtokos, Szentes 100 frt.
57. *Szánthó Lajos* szerkesztő és neje, Szentes 100 frt.
58. *Szász Domokosné-Nagy Ilka* Magyaró-Keréken iskola építésre egy telket ajándékozott.
59. *Szeghalmi* jövőben esetleg házasulandó legények egylete Szeghalmon 100 frt.
(Második alapítvány; első alapítványa 158 frt 26 kr.) Első alap. képviselője *Kovács Mihály* főszolgabíró, a másodiké *Sal Károly* kir. járásbíró.
60. *Szekula Ákos* az Adria bizt. int. erdélyrészi vezérfelügyelője 100 frt.
(Előző adományai és gyűjtései k. b. 500 frt.)
61. *Szilágy-somlyói Emke-fiók* választmány 1889. márczius 15-iki ünnep jövedelme 125 frt 14 kr.
62. „Néhai *Szterényi Albert* emlékére” fia *Szterényi József* erdélyrészi kir. iparfelügyelő, Budapesten 100 frt.
63. *Than Sándor* Budapest végrendeletileg 100 frt.
- 63 † Néhai tappenburgi *Tappenburg Aranka* Stefánia emlékére édesanyja Tappenburg Károlyné, s.ül. Brenesán Eliza, Kolozsvártt 1000 frt.
64. *Tóth Kálmán* és neje, Csongrádmegye 100 frt.
65. *Török Bertalan* megyei főjegyző, N.-Enyed 100 frt.
66. *Törs Kálmán* orsz. képviselő, Szentes 100 frt.
67. *Véber Mór* birtokos N.-Halmágy (Aradm) 100 frt.
- 68 † Néhai *Végh János* hagyatéka, N.-Várad 204 frt 66 kr.
69. *Zakariás Dániel* ny. brádi ref. lelkész egy Brádon létesítendő óvó számára följajánlta brádi házát s nagy telkét, k. b. 14,000 frt értékben.

